

Dosarul nr.2r-46/22
2-18122493-01-2r-19012022

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – L. Lavric
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci

DECIZIE

02 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Djavadov Ehsan și Întreprinderea Individuală „DJAVADOV” împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Primăria orașului Orhei, Consiliul municipal Orhei, executorul judecătoresc Victoria Țărnă cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva încheierii din data de 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea Ministerului Justiției cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și s-a restituit cererea de apel depusă de către Ministerul Justiției, ca fiind depusă în afara termenului legal,

constată:

La 27 decembrie 2017 Ehsan Djavadov și Întreprinderea Individuală „DJAVADOV” au depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Primăria or. Orhei, Consiliul mun. Orhei și executorul judecătoresc Victoria Țărnă, prin care au solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Orhei din 02 decembrie 2013, repararea prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei și repararea prejudiciului material cu titlu de plăți a locațiunii terenului pentru perioada 2014 - prezent în mărime totală de 11 182 lei, inclusiv plata pentru arenda terenului care urma a-i fi vândut conform hotărârii judecătorești – 1 982 lei, cheltuielile suportate în procedura de executare – 1 200 lei, cheltuielile de asistență juridică la examinarea prezentei cauze – 5 000 lei și la examinarea cauzei intentate de Consiliul mun. Orhei de contestare a acțiunilor executorului judecătoresc Victoria Țărnă– 3 000 lei.

Prin hotărârea din data de 23 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul

Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Ehsan Djavadov și ÎI „DJAVADOV”, s-a constatat încălcarea dreptului ÎI „DJAVADOV” la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Orhei din 02 decembrie 2013, s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Ehsan Djavadov suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Orhei din 02 decembrie 2013, în beneficiul ÎI „DJAVADOV” prejudiciul material în mărime totală de 6 182 lei, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Orhei din 02 decembrie 2013 și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5 000 lei. În rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate. (f.d. 130, 138-144)

La 28 noiembrie 2019 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea în termen a apelului, admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată. (f.d. 134)

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 17 noiembrie 2021 a respins cererea Ministerului Justiției cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și a restituit cererea de apel depusă de către Ministerul Justiției ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen. (f.d. 164,165-170)

Împotriva încheierii instanței de apel a depus recurs Ministerul Justiției, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de apel depusă de către Ministerul Justiției să fie admisă spre examinare de Curtea de Apel Chișinău cu restituirea pricinii spre rejudecare. (f.d. 173-174)

În motivarea recursului Ministerul Justiției a invocat dezacordul cu soluția instanței de apel. Totodată, în temeiul art. 116, alin. (1) din Codul de procedură civilă a solicitat repunerea în termen a apelului, ori dispozitivul hotărârii a fost comunicat la 28 noiembrie 2019 fapt confirmat prin recipisa anexată la materialele dosarului.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la data de 17 noiembrie 2021.

La 26 noiembrie 2021, în termen, Ministerul Justiției a depus recurs împotriva încheierii instanței de apel din data de 17 noiembrie 2021.

Conform art. 426, alin. (3) din Codul de procedură civilă recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427, lit. a) din Codul de procedură civilă instanța de recurs, după ce judecă recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Instanța de recurs a constatat că hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Ehsan Djavadov și Întreprinderea Individuală „DJAVADOV”, s-a constatat încălcarea dreptului ÎI „DJAVADOV” la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorei Orhei din 02 decembrie 2013 și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 6 182 lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, a fost pronunțată public în lipsa participanților la proces la 23 octombrie 2019.

La 28 noiembrie 2019 Ministerul Justiției a depus apel împotriva hotărârii instanței de fond, prin care a solicitat repunerea apelului în termen, din motiv că dispozitivul hotărârii i-a fost comunicat la data de 28 noiembrie 2019, admiterea apelului, casarea hotărârii cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din data de 17 noiembrie 2021 a respins cererea Ministerului Justiției cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și a restituit cererea de apel depusă de către Ministerul Justiției ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Colegiul reține corectă concluzia instanței de apel cu privire la respingerea cererii cu privire la repunerea în termen de declarare a apelului și restituirea apelului ca fiind tardiv din considerentele ce preced.

Conform prevederilor art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă termenul de declarare a apelului este de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

La caz, instanța de recurs reține că prin prisma art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege, în interiorul căruia participanții la proces trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură.

Articolul 113 din Codul de procedură civilă stipulează că dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, pe de o parte, mobilizează cercetarea cauzei, pe de altă parte contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii uzării de către participanții la proces cu rea-credință de drepturile lor procedurale. Neexecutarea dispozițiilor normelor de drept material determină aplicarea sancțiunilor procedurale, cu survenirea efectelor negative.

Astfel, în corespundere cu art. 369, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă instanța de apel restituie printr-o încheiere cererea, dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Ministerul Justiție, prin prisma art. 116 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, menționând faptul că dispozitivul hotărârii a fost comunicat la 28 noiembrie 2019, ceea ce, în opinia sa,

reprezintă o circumstanță obiectivă și care l-a împiedicat la formularea apelului în termen.

Instanța de recurs menționează că termenul de procedură instituit de legiuitor pentru demararea căii de atac în ordine de apel este prevăzut de o normă imperativă. Așa, art. 362, alin. (1) din Codul de procedură civilă stipulează că începutul curgerii termenului de depunere a apelului este determinat doar de un singur eveniment – pronunțarea dispozitivului hotărârii dacă legea nu prevede altfel.

Prin urmare, momentul notificării/comunicării dispozitivului hotărârii judecătorești participanților la proces nu influențează data de când începe să curgă termenul de 30 de zile de contestare a hotărârii judecătorești prin depunerea cererii de apel.

Astfel, se atestă temeinicia concluziei instanței de apel, privind omiterea nejustificată de către Ministerul Justiției a termenului de contestare cu apel a hotărârii din data de 23 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ori participanții la proces, care nu au asistat la pronunțarea hotărârii judecătorești, fiind interesați în soarta soluționării litigiului în care sunt implicați, trebuie să demonstreze un rol activ, manifestând comportament de bună-credință față de drepturile și obligațiile sale procedurale.

Din materialele dosarului rezultă cu certitudine că Ministerul Justiției a cunoscut despre litigiul inițiat împotriva sa, ori a recepționat copia acțiunii fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la fila dosarului 40. Totodată, la 23 martie 2019 a depus referință asupra cererii de chemare în judecată înaintată de către Ehsan Djavadov și ÎI „DJAVADOV”. (f.d. 48-51)

Astfel, Ministerul Justiției trebuia să facă uz de toate drepturile sale procedurale, pentru a lua cunoștință de hotărârea judecătorească pronunțată asupra fondului cauzei.

Conform jurisprudenței CEDO participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Conform art. 56, alin. (3) din Codul de procedură civilă participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Buna-credință prezumă că partea este obligată la intervale rezonabile de timp să manifeste diligență și să se intereseze de soarta dosarelor despre care cunosc cu certitudine că se află pe rolul instanței și să respecte termenele prevăzute de lege.

În urma celor relatate Colegiul reține ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind respingerea cererii cu privire la repunerea în termen de declarare a apelului și restituirea apelului declarat de către Ministerul Justiției, din motivul depunerii acestuia în afara termenului legal, ori neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel.

Cu privire la acest aspect Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat în cauza Van Harn v. Germania (nr.7557/03 din 11 septembrie 2007) că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

Conjunctura relevantă certifică faptul că, în speță, nu se profilează circumstanțe care ar justifica omiterea termenului procedural de declarare a apelului, ori neprezentarea reprezentatului Ministerului Justiției la pronunțarea hotărârii din data de 23 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, nu constituie motiv viabil de omitere a termenului procedural de declarare a apelului.

Sub acest aspect Colegiul notează că legiuitorul a instituit termen imperativ pentru exercitarea căii de atac, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte. Deci, admiterea exercitării unei căi de atac în afara termenului legal ar constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în jurisprudența sa că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Or, aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu v. România, cauza Marckx v. Belgia).

La fel, în cauza Ponomaryov v. Ucraina Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, deși în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Ținând cont de cele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este legală, iar argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se menține încheierea din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Djavadov Ehsan și Întreprinderea Individuală „DJAVADOV” împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Primăria orașului Orhei, Consiliul municipal Orhei, executorul judecătoresc Victoria Țarnă cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas